

Právní formy podnikání

Materiál byl vytvořen v rámci projektu
Nové výzvy, nové příležitosti, nová škola

*Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním
fondem a státním rozpočtem České republiky*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1 Volba právní formy podnikání

Podnikání v ČR je upraveno zejména **občanským zákoníkem, zákonem o obchodních společnostech a družstvech a živnostenským zákonem.**

Při volbě formy podnikání je třeba vzít v úvahu především tyto okolnosti:

- **účast na podnikání** (minimální počet zakladatelů podniku)
- **nároky na počáteční kapitál** (prostředky nutné na rozjezd podnikatelské činnosti)
- **způsob a rozsah ručení** (v jakém rozsahu ručí podnikatel za závazky z podnikání)
- **oprávnění k řízení** (kdo řídí podnik a jedná za něj navenek)
- **účast na zisku či ztrátě** (do jaké míry se jednotliví podnikatelé podílejí na zisku či ztrátě)
- finanční možnosti, zvláště přístup k cizím zdrojům
- administrativní náročnost založení podniku a výdaje na založení a provozování podniku

2 Přehled právních forem podnikání

1. Podniky jednotlivce (podnikání fyzických osob)

- *živnostenské podnikání* (na základě živnostenského podnikání dle živnostenského zákona)
- *ostatní podnikání jednotlivců* (na základě jiného oprávnění dle jiných zákonů; např. lékaři, makléři, daňoví poradci)

2. Společné podnikání několika osob

- *sdružení podnikatelů* (starším názvem konsorcium)
- *tichá společnost*

3. Státní podniky

4. Družstva

5. Obchodní společnosti

- veřejná obchodní společnost
- komanditní společnost
- společnost s ručením omezeným
- akciová společnost

3 Společné podnikání několika osob

- jde o spojování podnikatelů bez vzniku právnické osoby
- někdy je pro podnikatele výhodnější, aby se místo založení právnické osoby pouze dočasně spojil s jiným subjektem k provádění společných podnikatelských akcí a záměrů

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3.1 Sdružení podnikatelů

- nový občanský zákoník označuje takové sdružení jako „*společnost*“
- sdružení dvou a více samostatných podnikatelů (živnostníků, obch. společností, družstev apod.)
- nejde o trvalé spojení, ale o sdružení za účelem provedení určitého obchodu nebo jiné činnosti; např. se vytvoří pro financování velkých akcí - poskytnutí velkého úvěru (banky), výstavba dálnice nebo ropovodu apod.
- nemá právní subjektivitu (každý z podnikatelů jedná svým jménem a na vlastní zodpovědnost)
- sdružení podnikatelů se nikde neregistruje; jediný úřad, který se o vzniku a fungování sdružení dozvídá je finanční úřad, kterému jsou podnikatelé povinni přiznat příjmy ze sdružení ke zdanění
- sdružení podnikatelů se řídí ustanovením **občanského zákoníku**
- ve smlouvě se podnikatelé dohodnou, kdo z nich povede pro společné aktivity účetnictví, jaké prostředky poskytnou jednotliví podnikatelé a jak se budou dělit o případné zisky či ztráty

3.2 Tichá společnost

- řídí se ustanovením **občanského zákoníku**
- tichý společník se zavazuje poskytnout podnikateli určitý vklad a podílet se jím na jeho podnikání a podnikatel se zavazuje k placení části čistého zisku; na ztrátě se tichý společník účastní jen do výše svého vkladu
- o tichém společníkovi nikdo neví, pokud ve smlouvě není stanoveno jinak (kromě finančního úřadu a ten je vázán mlčenlivostí); podnikatel nesmí ani naznačit, že takového společníka má

4 Státní podniky

4.1 Charakteristika státního podniku

- hospodaření státních podniků upravuje **zákon o státním podniku**
- státní podniky jsou právnické osoby provozující podnikatelskou činnost s majetkem státu
- jsou to podniky zaměřené na podnikatelskou činnost, jejich primárním cílem je dosahovat zisk
- mají také uspokojovat významné celospolečenské, strategické nebo veřejně prospěšné zájmy
- patří mezi ně například Česká správa letišť, DIAMO, Česká pošta
- funkci **zakladatele** jménem státu vykonává **příslušné ministerstvo se souhlasem vlády**
- vzniká vydáním **zakladací listiny** a zápisem do **obchodního rejstříku**
- zrušuje se rozhodnutím zakladatele (po souhlasu vlády), zaniká výmazem z obchodního rejstříku
- za své závazky ručí podnik svým obchodním majetkem
- státní podnik neručí za závazky státu a stát neručí za závazky podniku (!!!)

4.2 Orgány státního podniku

- a) **ředitel** - statutární orgán podniku, řídí činnosti podniku a rozhoduje o všech jeho záležitostech

- b) **dozorčí rada** - musí mít minimálně tři členy, 2/3 jmenuje zakladatel z řad nezávislých odborníků, ekonomů, vědecko-technických pracovníků, pracovníků bankovního sektoru, 1/3 volí zaměstnanci ze svých řad. Dozorčí rada dohlíží na hospodaření podniku, přezkoumává roční účetní uzávěrku a návrh na rozdělení použitelného zisku, vyjadřuje se k případnému rozdělení, sloučení či zrušení podniku atd.

Poznámka.

Stát může ještě podnikat tak, že vlastní většinový (případně i menšinový) podíl ve velkých strategických soukromých firmách (např. energetických).

5 Družstvo

5.1 Charakteristika družstva

- je společenství **neuzavřeného počtu osob** založené za účelem vzájemné podpory svých členů nebo jiných osob, případně za účelem podnikání
- má nejméně **3 členy**
- firma musí obsahovat slovo „družstvo“
- zakládá se na ustavující členské schůzi, která přijímá stanovky a volí členy orgánů
- vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku, zaniká dnem výmazu z obchodního rejstříku
- členové mají vkladovou povinnost → **členský vklad**
- minimální **výše základního kapitálu není předepsána**
- družstvo je právnickou osobou, která ručí za své závazky celým svým majetkem, členové družstva za závazky družstva neručí

5.2 Práva a povinnosti členů

- člen má v souladu se zákonem a stanovami právo zejména
  - a) volit a být volen do orgánů družstva
  - b) účastnit se řízení a rozhodování v družstvu
  - c) podílet se na výhodách poskytovaných družstvem
- člen je zejména povinen
  - a) dodržovat stanovky
  - b) dodržovat rozhodnutí orgánů družstva

5.3 Orgány družstva

1. členská schůze
  2. představenstvo
  3. kontrolní komise
  4. jiné orgány zřízené stanovami
- členem orgánu družstva může být jen člen družstva
  - každý člen družstva má při hlasování v orgánu družstva 1 hlas
  - funkční období nesmí být delší než 5 let

Členská schůze

- schůze všech členů družstva
- stanovy mohou určit, že se členská schůze bude konat formou *dílčích členských schůzí* nebo že působnost členské schůze bude vykonávat *shromáždění delegátů* (u družstva s více než 200 členy)
- schází se minimálně 1x za každé účetní období
- připouští li to stanovy, může členská schůze probíhat „na dálku“, hlasuje se elektronicky (přes e-mail či výjimečně SMS zprávou, tzv. per rollam)

Představenstvo

- statutární orgán družstva
- má minimálně 3 členy
- přísluší mu obchodní vedení družstva
- plní usnesení členské schůze, není-li v rozporu s právními předpisy
- zajišťuje řádné vedení účetnictví, předkládá členské schůzi ke schválení účetní závěrku a také návrh na rozdělení zisku nebo úhradu ztráty

Kontrolní komise

- působí zcela nezávisle na ostatních orgánech družstva
- je oprávněna kontrolovat veškerou činnost družstva, projednává stížnosti jeho členů
- může požadovat po představenstvu jakékoliv informace a doklady o hospodaření družstva
- má minimálně 3 členy

5.4 Druhy družstev

- **Malé družstvo** – méně než 50 členů. Stanovy mohou určit, že se představenstvo nezřizuje, pak je statutárním orgánem předseda družstva. Kontrolní komise se nezřizuje.
- **Bytové družstvo** – založené jen za účelem zajišťování bytových potřeb svých členů. Zákon o obchodních korporacích upravuje i nájem družstevního bytu a nebytového prostoru.
- **Sociální družstvo** – vyvíjí obecně prospěšnou činnost na podporu integrace znevýhodněných osob do společnosti

